

Л. Костенко
«Маруся Чурай»

Історична основа:

- *історичні події, зв'язані з боротьбою народу за поновлення своєї державності (боротьба народу проти польської шляхти);*
- *Персонажі твору згадують далекі часи, коли на півдні України, за Дніпровськими порогами, зароджувалось українське козацтво, запорожці;*
- *Згадується перший гетьман українського козацтва Дмитро Вишневецький*

Фольклорна основа:

- Маруся Гордіївна Чурай (Маруся Чураївна) – поетеса – співачка з Полтави, жила 1625-1650р.р.;*
- любила хлопця Григорія Бобенка; той зрадив дівчину, одружившись з Галею Вишнявкою;*
- Марія помстилась за зраду, її засуджено на страту;*
- від смерті врятувала грамота гетьмана – помилувано за заслуги як авторки пісень;*
- жила недовго: померла від сухот, чи пішла до Полтави у монастир.*

Висновок: *ці усні народні оповідки документально підтвердити не вдалося, бо судові акти Полтавського магістрату згоріли під час пожежі.*

Жанр. Сюжет. Композиція

Жанр:

- *найбільший за обсягом твір Л.Костенко;*
- *історичний роман у віршах;*
- *цей жанр в літературі зустрічається не часто, класичним його зразком вважається “Євгеній Онегін” О. Пушкіна.*

Сюжет - *дві лінії (особиста та історична) – між собою тісно переплітаються.*

Композиція :

- *злагоджена;*
- *роман складається з 9 розділів, різних за обсягом;*
- *загальне знайомство з розділами;*
- *перегляд діафільму*

Робота над змістом

I. “Якби знайшлась неопалима книга”.

- яку позицію в картині суду займає козацтво? Хто з козаків виступає?

II. “Полтавський полк виходить на зорі”.

- в атмосфері тривожного чекання козацького походу вчувається нота збентеження. Не з чистим сумлінням Полтава віддає на смерть свою дочку. Чому? Яке закінчення розділу (“ Лиш не заплаче Марусенька свої карі очі...)

II. Сповідь.

- як відтворено життя українського суспільства XVII ст. через спогади Марусі? (психологія, ст. обстановка)

1 ніч: “ Прощайте хлопці, бийтесь до ладу,
А я вже вам і пісні не складу”.

2 ніч: звичай – ніч на Купала, щедрування, Спаса, побут (дитинство, з Грицем у дідову Галерникову балку).

- навчання в школі;

- кобзар доносить пісню про батька;

- спогад про молоду матір;

- ідеал кохання:

“ Моя любов чолом сягала неба,
а Гриць ходив ногами по землі”.

Соціальна нерівність:

- *умови життя Чураїв, Вишняків, Бобренчихи;*
- *спогади про хату, криницю;*
- *підготовка Гриця до весілля.*

З **ніч:** *сповідь Сонцю; спогади про вечорниці і танець Гриця з Галею; Гриць просить прощення; п'є зілля.*

V. “Гінець до гетьмана”.

- *що говорить про державця – Хмельницького?*
- *що говорить про нього як людину, мислителя?*

V. “Страта”.

- *психологічний момент перетворення юрби в гурт людей з індивідуальними проявами.*

VI. “Проща”.

- *з якою метою вводиться образ мандрівного дяка?*
- *історичний образ зрадника Яреми Вишневецького (іст. образ)*

VII. “ Дідова балка”.

- *Образ діда Галерника – сприйняття читачем широкомасштабного народного руху, що буде в наступному розділі (коли 1651р. в Білій Церкві – угода, шляхта знову кинулась привласнювати українські землі, а Полтава зустріла їх на фортечних валах).*

VIII. “Облога Полтави”.

- кульмінація II сюжетної лінії;
- мислячий воєнн. Мартин Пушкар.

IX. “Весна, і смерть, і світле воскресіння”.

- епілог до роману;
- роздуми про скороминущість людського життя. Але що залишив по собі?
- 1 лінія – героїня жива символічно;
- 2 лінія – не має теж розв’язки, козаки виходять в похід.

